

KOIVISTON viesti

Nro 4 Huhtikuu 2015

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Vuosikokous ja talvipäivät Porvoossa

Tiijät sie?

”Eihä nimi miestä pahenna, jossei mies nimmee”.

Näihä sitä kuuloo usjast sa-nottava. Ja tottaha se nii onkii. Välist, ko sattuu tappaamma jonkuu ihmise, kene sukuni-mi o omaksuttu luonnost taik jostai luontokappalest, niiko esmerkiks koti- taik villi-eläime nimest, ni eiks vaa het tuokkii mielee, et näiks tuon uuve tut-tava suku onkii jostaipäi Koi-vistolt lähtösi?

Viiekymmänä kaikist ta-vallisemma koivistolaissuku-nime joukost löytyy esmerkiks Rousku, Peippo, Tuuli, Ma-tikka, Pukki ja monta muuta, niiko varmast kaik työ lukijat muistatta itsekii. **Mut nyt mie utelenkii teilt, et sattuuk kukkaa tietämää, mitkä o olleet ne viis kaikist taval-lisempaa koivistolaissuku-nimmee Ruotsi (ja Suomekii) kuninkaa Kustaa II Aatolhvi isä Kaarle IX:e päivist alkae näihi mei aikoih ast.** Mie voin täs vähäse helpottaa tätä tehtävää, ko kerron teil täs ja nyt, et miu sukunimmei, Piela, ei oo yks niist viijjest, ko Piela o täs luettelos neljäskymmänäs yheksäs, toiseks viimene.

No, jos nyt joku sattuis tie-tämää taik hyväl tuuril arvaam-makii vastaukse tähä kysymy-see, ni eihä siint tiijjost eikä arvauksestkaa kannata jäähä vaa isekseen iloitsemmaa - pa-rempha se o kaikki puoli, et ju-listaa asjan kaikil tiijjoks Viesti sivuil. Ja mieluummi taas oma kommee nimi sen tiijjon/arva-ukse al. Ja sit ois jällee muka-va, jos viel siihe sais mukkaa maininna tiijjo lähtehest. Ja voi tokkiisa, eihä sitä arvaam-mistakaa kukkaa kiellä, ko mie annan sit yhe pistee jokahisest oikiast nimest. Nyt ei muutako metsästämää viittä pistettä!

Martti Piela

Suomen Koivisto-Seura ry:n sääntömääräinen vuosikoko-us 21.3.2015 Vanhamoision seurantalolla Porvoossa veti paikalle nelisenkymmentä innokasta.

Kokousväen toivottivat tervetulleiksi keväisen aurinkoinen mutta viileä lauantapäivä ja lipputan-gossa liehuva Koiviston isännän-viiri. Ennen varsinaista kokousta juotiin tervetulokahvit.

Kokouksen alusti seuran pu-heenjohtaja Jouni J. Särkijärvi. Puheenjohtajaksi valittiin Juha-Veikko Kurki ja sihteerinä toimi Virpi Huhtanen.

Suuria muutoksia tulevaisuuden toimintaan ei tehty. Johto-kunta jatkaa varajäsenineen lähes-tulkoon samalla kokoonpanolla Jounin ja Tuulan luotsaamana. Kulujen kasvaessa jäsenmaksua oli nostettava 32 euroon. Suurin osa jäsenmaksusta käytetään vuo-sittain Koiviston Viestin kuluihin. Karjalan Liiton jäsenmaksun kanssa yhteisumma on 44 euroa.

Päätösten jälkeen syötiin yhteinen, maittava lounas. Jonka

Aurinkoinen juhlasali ja lämmin yhteishenki saivat pajunkissatkin heräämään

jälkeen vielä kerran matkattiin elävien kuvien siivin viime kesän juhlatunnelmiin Koivistolle. Pekka Vauhkonen Rautasen kylätöimikunnasta oli koonnut tunnin mittaisen upean videokoosteen

juhlatapahtumista. Pekalle läm-min kiitos meille kaikille tärkeän juhlan tallentamisesta!

Uudet Koivisto-tuotteetkin näkivät päivänvalon. Nyt on saa-tavissa vaikkapa kevään juhliin

lahjaksi sopiva upea piirakka/kakkulapio, sekä Koiviston kartta-aiheinen tarjotin.

Pekka Vauhkonen koostama esitys viime kesän Koivisto-juhlista sai innokkaan vastaanoton

Kokouksen asialistaa käytiin läpi kokousväen, seuran entisen puheenjohtajan Jarmo Ratian ja nykyisen sihteerin Virpi Huhtasen voimin

Kymmenisen kilometriä Porvoon keskustasta oleva Vanhamoision seurantalo osoittautui onnistuneeksi kokouspaikkavalinnaksi

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Valurautapannussa paistettua

Varistin juuri lihaa rautapannulla. Mikä tuoksu. Tuli niin taas mummoa ikävä. Tuvan hella, jossa tuli aamusta saakka, puiden rapsahdus ja liekin kohina -muistan täsmälleen mummolan tuvasta kaiken. Vinttiin saakka kuuluivat aamuiset äänet, askeleiden töpsähtely, putkiradion uutiset, käkikellon kukunta. Entä sitten ne tuoksut, hellatuli, leivontapäivä, siivouspäivän mentysoopa, pelargoniat, juhannusruusut maljakossa ja se rautapannulla varistettu liha, jota mummo keittiöpöydällä käänteli.

Laitoin äsken uuniin tutuimmasta tutuimman ruoan, karjalanpaistin. Siihen niitä lihoja paistelin. Vaikka ruoka on tuttu, monen monituista kertaa sunnuntai-ruokana syöty, tajusin, etten itse ole tehnyt karjalanpaistia ehkä koskaan aikaisemmin. Lihasta olin hakenut maatilatorin lihatiskiltä, reseptin jouduinkin sitten hakemaan netistä. Ohje on hyvä ja yksinkertainen, mutta yllätys oli, kuinka paljon keskustelua resepti oli netissä herättänyt. Ei niinkään, että itse reseptiä olisi ruodittu, vaan sitä samaa mikä itsenikin yllätti. Kovin moni kommentoi, ettei koskaan ollut tehnyt karjalanpaistia itse. Toiset kiittelivät uudesta mielenkiintoisesta reseptistä, jota aikovat kokeilla heti intialaisen pataruoan jälkeen seuraavana viikonloppuna.

Olin hiljattain uuden tuttavien syntymäpäiväpäivällisellä. Tarjolla oli tsekkiläinen perinneateria, koska hänen juurensa ovat Tšekkoslovakiasta. Vaimo, itse unkarilaisjuurinen, piti tärkeänä, että ruoan kautta pidetään yhteyttä menneeseen ja välitetään omaa tarinaa myös seuraaville sukupolville. Hän kertoi laittavansa ruokaa mielellään. Ruoalla hän osoittaa rakkautta läheisilleen ja kunnioitusta kanssaihmisistä sekä menneitä- ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Niinpä minäkin nyt karjalanpaistia paistelllessa mietin ja muistelen läheisiä, tärkeitä ihmisiä. Voi olla, että jälkiruokaksi pitäisi tehdä puolukkavispipuroa, sellaista oikein kuohkeaksi vatkattua. Ruisleipää en ole leiponut kahteen talveen, olisikohan nyt aika tarkistaa, vieläkö pakastettu juuri herää henkiin. Kun vähän tarkemmin asiaa pohdin, tajusin, miten hienon perinnön olen tässäkin saanut.

Hartaast'

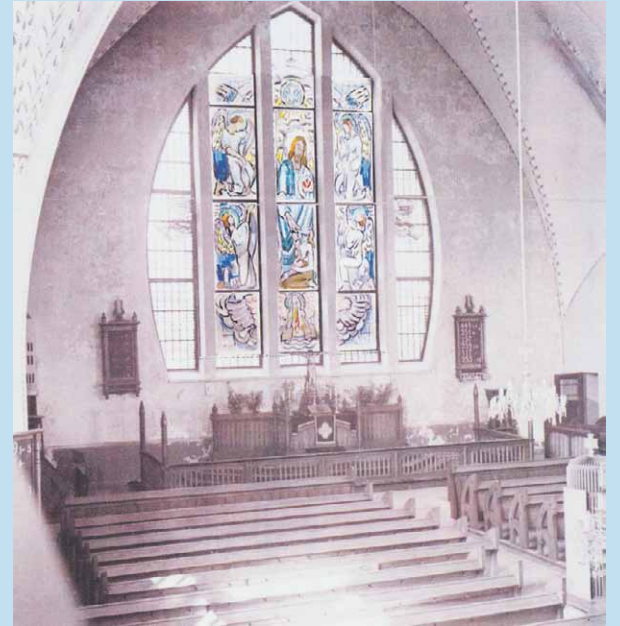
Sirpaleista koottu

Kuten tiedämmekin, Koiviston kirkon kaunis alttari-taulu oli Lennart Segerstrålen lasinsirpaleista kokoama suurenmoinen työ. Myös Lapinjärven kirkossa, ehkä muuallakin Suomessa on Segerstrålen lasimaalauksia. Mainitsemassani kirkossa, jonka äärellä tein töitä 23 v. lasimaalaukset kuvasivat kylväjän vertausta. Kun aurinko paistoi ulkoa sisäänpäin, nuo sekä kaikki maailman suurten kirkkojen lasimaalaukset tuovat omalla tavallaan evankeliumin kirkkauden jokaisen nähtäväksi. Ne on kuitenkin koottu vaatimattomista lasinsirpaleista taiteilijan intuition ja taitavan käden tuloksena. Joskus ne puhuttelevat kirkossa olijalle enemmän kuin papin saarna. Lasimaalauksista tehdään myös usein kirkon esitteissä ja postikorteissa muistoesineitä turisteille. Itsekin taisin painattaa postikortin lähetyksen hyväksi Lapinjärven kirkosta.

Nykyisin on kodeissa paljon Tiffany-töitä. Nekin ovat pienoislasitöitä. Niitä riippuu ikkunakoristeina, lampunvarjostimina ja ties missä. Minullakin on aitoja italialaisia Tiffany-töitä pari kappaletta, mutta täällä Suomessakin on kursseja, joissa harrastelijat voivat itse suunnitella niitä itselleen koriste-esineitä.

Mosaiikkityöt ovat myös tavallaan sirpaleista koottu. Varsinkin muslimimaissa on suuria lattia- ja seinämosaiikkeja. Ne lienevät jo vanhaa taidetta monien satojen vuosien takaa. Kivistä luodaan puutarhoihin käytäviä ja suihkukaivoja. Kauniit mosaiikkityöt ovat taiteilijan luomia kokonaisuuksia, joilla niilläkin lienee aina jokin sanoma.

Vielä tärkeämpää on koota sirpaleista ehjä elämä. Muistan, kun aivan pienenä seurasin vanhempieni elämää heti sodan jälkeen. He auttoivat toisiaan kokoamaan sirpaleiksi lyödyn elämänsä uusiin kehyksiin. En tiedä, miten he olisivat selvinneet ilman uskoa ja luottamusta Jumalan apuun. Rakkaus ja rukous antoivat voimaa uuteen yritykseen rakentaa ja ottaa vastaan uusia elämän haasteita. Lapset olivat odottamassa elinvoimia kasvuun ja omaan ehjään elämään. Heille ei edes ääneen uskallettu kertoa omien unelmien rikkoutumisesta ja sydänten sirpaleista.

Raamattu kertoo Jumalasta, joka on savenväläjä. Hänellä on oikeus rikkoo ja rakentaa rikottu uudestaan. Yleensä Jumalan käsissä särjetystä tulee parempi. ”Hän ei riko jo valmiiksi särjettyä”. Maailman tapana on tappaa, riistää ja rikkoo. Jumalan kädet parantavat. Hän tosin tarvittaessa lyökin, mutta ei koskaan hylkää eikä jätä. Hän sitoo haavat ja tekee ehjäksi särkyneet sydämet. Edellyttäen, että tuomme omat sirpaleemme Hänen käsiinsä ja annamme itsemme kokonaan Hänen hoitoonsa.

Kirjoitan tätä hiljaisen viikon alussa. Tämän viikon tapahtumat osoittavat selvästi, miten Jumala korjaa sirpaloituneen maailman. Hän rakastaa meitä niin paljon, ettei salli meidän hukkua sirpaleisiimme, vaan antaa rakkaan Poikansa näyttämään meille esimerkkiä uhrautuvasta rakkaudesta. Tuo rakkaus panee meidätkin auttamaan myös toisia kokoamaan yhteen lahjaksi annetun elämänsä. Mutta ensin saamme itse parantua Jeesuksen sovintoveren voimalla. Meistäkin tulee silloin pieniä lasimaalauksia, joiden lävitse Armon Aurinko voi valaista osaltaan tätä maailmaa ja läheistemme elämää.

Hiljaisen viikon mietteitä ja Hyvää Pääsiäistä toivotellen
Valma Luukka.

Suomen Koivisto-Seura ry:n ansiomerkkienomukset

Suomen Koivisto-Seura ry myöntää kultaisia ja hopeisia ansiomerkkejä koivistolaisen kotiseutuhengen vaalijoille ansiokkaasta työstä koivistolaisuuden hyväksi. Kultainen ansiomerkki myönnetään anomuksesta Suomen Koivisto-Seura ry:n jäsenelle, joka on ansioitunut pitkäjänteisessä koivistolaisessa perinnetyössä ja jolla on ennestään Koivisto-Seuran hopeinen ansiomerkki. Hopeinen ansiomerkki

voidaan myöntää myös henkilölle, joka ei ole seuran jäsen, mutta joka on toiminnallaan osoittanut aktiivista mielenkiintoa koivistolaisuuteen. Merkkien myöntämisen välillä tulee olla vähintään kolme vuotta. Merkkien myöntämisestä päättää johtokunta. Kultainen ansiomerkki ja kunniamerkki voidaan antaa merkkinsaajalle Koivisto-juhlien pääjuhlassa, anovan yhdistyksen vuosijuhlassa tai merkkinsaajan merkkipäivänä. Hopeisen ansiomerkkin anova yhdistys jakaa omassa tilaisuudessaan.

Ansiomerkkienomuksesta tulee ilmetä, kenelle merkkiä Johtokunta

anotaan ja hänen yhteystietonsa, selkeät ja kootut perusteet merkin myöntämiselle, onko henkilö, jolle merkkiä anotaan, Suomen Koivisto-Seura ry:n jäsen ja onko henkilöllä, jolle anotaan kultaista ansiomerkkiä, ennestään hopeinen ansiomerkki. Kultaisen ansiomerkkin anomukset pyydetään lähettämään seuran sihteerille toukokuun loppuun 2015 mennessä, mikäli merkki halutaan antaa merkkinsaajalle Koivisto-juhilla. Kultaisen ansiomerkkin hinta on 60 euroa ja hopeisen 40 euroa.

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitetun ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm

Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Lasten kuvalliset onnittelet 6e/kpl

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:

Studio Salokannel & Toivonen, Koiviston Viesti p. 0400 780 398 Rauhankatu 8, 15110 Lahti.

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.

Tilaukset, osoite- ym. muutokset

aina kirjallisena tai sähköisesti edellämäinnittuihin osoitteisiin.

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 28e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 10e. Lehdessä julkaisemattomia artikkeleita ja kirjoituksia julkaistaan seuran kotisivuilla www.koivistolaiset.net, jossa myös tämäkin lehti on luettavissa myöhemmin.

Jäsenlehden postituksesta pohjoismaihin +2e/vuosi, eurooppaan +7 e/vuosi muualle maailmaan +12 e/vuosi Pankkiyhteys: Nordea 151930-186847

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 040 5761 464

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Harhautuneet haaveet

Illan tuoksu tuulessa
jo unen aikaa ennakoi.
Puiden varjot lumella
kuin lumpeet kaislikossa ui.
Menneen muistot mielessäni
kiertää huojuvaista kehää.
Utukuva unestani
kableissansa mielen pitää.

Missä menneet haaveet suuret?
Minne lienee harhautuneet?
Seitteihinsä sotkeutuneet?
Mikseivät ne toteutuneet?

Hiipuu ilta, varjot unen maan
yön varjoihin jo yhtyy, yöhön katoaa.

Martti Piela

Mainila 1939

Mainilassa Josef Stalin,
generalissimus, uusi tsaari,
tahallansa ampui luodin
omaa jalkaan, Tarkoituskun
vain ol' hällä syyttää "isuhnaa",
ja kansaansakin harhauttaa
syyttömälle kostamaan,
talven hankiin kuolemaan.
Tarkoitushan Stalinilla

vain viikossa tai parissa
Suurtorille oli marssia
ja ripaskaa siellä tanssia.
Vaan eivätpä nuo suuret
"Aurinkoisen" toteutuneet!
Kiitos Suomen sotureille,
isillemme, veljillemme!

Martti Piela

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Oispa hailit kalliimpi, nii herkkuna myytäisi

Vuosi kääntyy kesään päin. Järjestötoiminnan tilaisuudet siirtyvät sisältä ulos aurinkoon. Kesää juhlietaan monilla paikkakunnilla, monien nimikkeiden alla.

Vuodenkierto oli historiassa pitkään samojen asioiden toistamista. Maailman muuttuminen, kehitys, keksittiin vasta uudella ajalla. Sitä ennen ihmiset asuivat samassa paikassa kuin vanhempansa ja jatkoivat näiden ammattia. Toki poikkeuksiakin oli, ja nuorilla on taipumus hakea puoliso jostain kauempaa kuin aivan naapurista. Nykyään odotamme, että ei tarvitse jäädä samaa kehään kiertämään. Ainakin palkkaa pitäisi saada enemmän ja lomailemaan pitäisi päästä uusiin kohteisiin. Vaihteluun voi pyrkiä myös shoppailemalla itselleen uuden tyylin, auton tai harrastuksen.

Tärkeintä on, että ymmärrämme mahdollisuudet muutoksiin ja niiden riippumisen omista valinnoistamme. Parhaimmillaan ihmiset eivät vielä eläkkeelle siirtymään tiedä, mitä heistä isoina tulee: avoimia ovia riittää vielä.

Englannin kielessä on käsite "bucket list", jonka voisi suomentaa vaikkapa lusikkalistaksi – lusikan heittäminen nurkkaan vastaa englannin ämpäriin potkaisemista eli kuolemaa. Listalle kerätään asiat, joita haluaa ehtiä tehdä tai edes kerran yrittää.

Joku on todennut, että keskitymme ansaitsemaan rahaa ikään kuin meillä olisi vielä toinen elämä, jonka aikana sen voi tuhlaa. Lusikkalista ei kannata jättää laadittavaksi siihen kun aikaa on enää vähän jäljellä, vaan elämää on parempi elää täysillä jokaisena päivänä. Tänäinkin.

Jouni J Särkijärvi

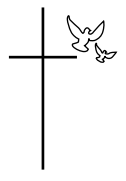

Helge Veikko Kalervo TÖLLIKKÖ

s. 12.2.1926 Vatnuori
k. 25.12.2014 Hamina

Vatnuorin rannoilta
valtamerten kautta
saavuit viimeiseen
satamaan
Well Hamina

Haudattu hiljaisuudessa.
Omaiset

Rakkaamme

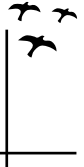
Kauko VÄISÄNEN

s. 2.5.1930 Koivisto
k. 1.2.2015 Hamina

Kun kuulemme tuulen buminaa,
on kuin rakkaamme tulisi
kertomaan, mulla koti on
uusi ja kaikki hyvin, miks
kuljette silmin kynnelyvin.

Raili
Tuija perheineen
Timo perheineen
Jari perheineen
sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten
läsnä ollessa.
Kiitos osanotosta.

Rakas äitimme ja mummumme

Liisa Norma Alice LEHTINEN
o.s. Heinonen

s. 25.10.1929 Koiviston Alvatti
k. 15.02.2015 Askola

On päivä päättynyt, on tullut ilta,
uus kotiranta uneen kangastaa.
On pursi irronnut maan laiturilta,
vie virrat kuulaat kohri Jumalaa.

Juhani ja Eira
Maija
Matti perheineen
Maaret perheineen
Toni ja Nana
Heidi perheineen
Jens perheineen
Jennica perheineen
sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu. Lämmin kiitos osanotosta,
kiitos Mäntyrinteen ja Porvoon sairaalan
henkilökunnalle hyvästä hoidosta.

Rakkaamme

Kerttu Siviä KYLLÄSTINEN
o.s. Luukka

s. 16.3.1928 Koivisto
k. 17.2.2015 Tähtiniemikoti

Rakkaudella muistaen
Ritva ja Pekka
Kirsi-Marja ja Jari
Sami, Minna, Joanna ja Rasmus
Pekka ja Eila
Tuula ja Antti
Tommi ja Tiina
Minna, Henrik ja Roosa
Valma-sisko ja Osmo
Sukulaiset ja ystävät

Soi kirkonkellot hiljaa
yli talvisen kirkkomaan,
sinne saatamme äitimme rakkaan,
isän vierelle nukkumaan.

Siunaus toimitettu läheisten saattamana. Lämmin kiitos
osanotosta. Kiitos myös Tähtiniemenkodin henkilökunnalle
äidin hyvästä hoidosta.

Rakkaamme

Kaisa Maria AGGE

synt. 28.06.1938 Viipurissa
kuoli 07.02.2015 Paraisilla

Kaikk on niin hiljaa mun ympärilläin,
kaikk on niin hellää ja hyvää.
Kukat suuret mun aukeavat sydämessään
ja tuoksuvat rauhaa syvää.
Eino Leino

Kaivaten
Omaiset, sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu, kiitos osanotosta

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksi
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liitty
vää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Jouni J. Särkijärvi
Kuurinniityntie 1, 02750 Espoo
puh. 040-516 4951
jouni.sarkijarvi@pp.inet.fi
Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050-516 5651
tuula.koppinen@kolumbus.fi
Sihteeri, Virpi Huhtanen,
Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo.
puh. 0440-501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
puh. 05-5448850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040-564 9341
Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj.
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 050-548 1601
Senioritoimikunta, Helge Teikari pj.
07190 Halkia
puh. 019-664 8112

Hallituksen muut jäsenet:
Virpi Huhtanen, Espoo
varalla Risto Kaukiainen, Helsinki
Raimo Kyytsönen, Mäntsälä
varalla Hannu Veijalainen, Lahti
Matti Agge, Parainen. 040-536 7701
varalla Airi Saarinen, Turku
Tuomo Kokkala, Kotka. 050-589 4443
varalla Jorma Jack, Kotka 0500-619 482
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752
varalla Katariina Aaltonen, Espoo
puh. 050-4393 791

Riitta Nurmi, Porvoo. 041-455 8885
varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo
Hannu Seppinen, Turku. 040-703 1244
varalla Tuula Agge, Parainen
Tuula Raukola, Kotka. 044-522 8098
varalla Juha Ilmasti, Hamina
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj.
Sirpa Taskinen, Helsinki 040-5811 642
Asiamies Pertti Hoikkala 040-583 5397
Linnankoskenkatu 15 C 10, 06100 Porvoo
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Cornelius Cruys – Koiviston donetaari ja lahjoitusmaavuosisata

Venäjän tsaarit luovuttivat ansioituneille alaisilleen lahjoitusmaita, joiden saajat eli donetaarit keräsivät verot ja päättivät usein myös alueensa hallinnosta ja oikeudenpidosta.

Hannu Veijalainen

Mikä oli miehiään Cornelius Cruys, jolle Pietari I eli Pietari Suuri lahjoitti koko Koiviston.

Cornelius Cruys

Cornelius Cruys syntyi Norjassa 1655. Hän varttui Hollannissa työskennellen siellä merimiehenä. Valmistuttuaan merikapteeniksi hän seilasi kauppalaivojen kapteenina maailman meriä 16 vuotta, kunnes liittyi 1696 Hollannin laivastoon valvoen sotalaivojen rakentamista.

Pietari Suuri vieraili Hollannissa tutustumassa sen laivastoon ja laivanrakennukseen. Hän huomioi Cornelius Cruysin ammattitaidon merenkulkijana ja laivanrakentamisessa ja pestasi tämän oitis palkkalistoilleen.

Cruysista tulikin Pietarille tärkeä neuvonantaja merenkulkuun liittyvissä asioissa ja häntä pidetäänkin yleensä yhtenä Venäjän laivaston pääarkkitehteistä.

Aunuksen laivaveistämöllä Mokrisvitsan kylässä (Lotinanelto) valmistui ilmeisesti Cruysin valvonnassa 1703 Venäjän Itämeren laivaston ensimmäinen sotalaiva, 28-tykkinen fregatti Standart.

Vuodesta 1705 alkaen hän vara-amiraalina komensi uuden kotimaansa Itämeren laivastoa, ja samana vuonna torjuttiin hänen johdolla ruotsalaisten laivastohyökkäys Kronstadtin.

Vuosina 1710-1711 hän taisiteli Mustanmeren alueella Turkkiä vastaan ja teki ensimmäiset kartat Asovanmerestä ja Donista. Hän oli myös telakkasatamakaupunki Taganrogin ensimmäinen venäläinen kuvernööri.

Cruys työskenteli tsaarin alaisuudessa yli 25 vuotta. Vuonna 1720 hänet nimitettiin Venäjän amiraliteetin toiseksi johtajaksi eli varapresidentiksi ja seuraavana vuonna hän sai amiraalin arvon. Komean uran merimiehestä amiraaliksi tehnyt Cruys kuoli Pietarissa 1727.

Linnoituksen ja puolustuksen suunnittelija

Cruys osallistui Kronstadtin linnoituksen suunnitteluun. Pietarin puolustaminen myös Kannaksen suunnalla askarrutti. Hänen mielestään Ruotsin uhkan poistamiseksi sen armeijan tukikohdat Viipuri ja Käkisalmi olisi tuhottava ja koko alue tulisi muuttaa erämaaksi polttamalla.

Cruysin kuolemantuomio

Hänen nousujohteiseen uraansa liittyi myös dramatiikkaa. Heinäkuussa 1713 Suomenlahdella käyty meritaistelu vei Cruysin sota-oikeuteen.

Tapahtumaketju alkoi, kun kolme ruotsalaista sotalaivaa kaappasi Naissaaren länsipuolella tsaarin Englannista ostaman sotalaivan ja kolme ulkomaista, arvokkaita lasteja Pietariin vievää kauppalaivaa. Tämän jälkeen ruotsalaiset purjehtivat vartioon Suursaaren läheisyyteen. Tieto kaappauksista oli mennyt Venäjälle ja Cruysin johdolla alueelle saapui 13 venäläisen sotalaivan muodostama eskaaderi.

Cruys sai vuonna 1720 elinikäisenä läänityksenä Kannaksen rannikolta peräti 500 tilaa käsittävän alueen, johon kuului muun muassa koko Koivisto.

Taistelun aikana kaksi Venäjän amiraalilaivaa juuttui hiekkasärkkään. Cruys siirretti miehistön ja tärkeimmän omaisuuden eskaaderin muihin laivoihin ja tuhosi lippulaivansa polttamalla.

Arvovaltatappio ja lippulainan menetys raivostutti tsaaria ja marraskuussa sota-oikeus kutsuttiin koolle tutkimaan Cruysin toimintaa kyseisessä ja eräässä edellisen vuoden sotatapahtumassa.

Huhtikuussa 1714 oikeus tuomitsikin hänet kuolemaan. Tsaari kuitenkin armahti uskottunsa, mutta rangaistukseksi tämän piti

seuraavana päivänä lähteä Kazaniin. Tuomio luettiin venäjäksi ja hollanniksi, joihin Cruys vastasi molemmilla kielillä: ”Kuten majesteetti hyväksi näkee”.

Koiviston donetaarina

Cruys sai vuonna 1720 elinikäisenä läänityksenä Kannaksen rannikolta peräti 500 tilaa käsittävän alueen, johon kuului muun muassa koko Koivisto.

Tällöin Koivistolla oli vielä nimismies paikallishallintoa hoitamassa, joten Cruysin osuudeksi jäi vain verojen kerääminen, joiden suhteen talonpoikien velvollisuudet täsmentyivät vasta vuonna 1728 suoritettussa verojentarkastuksessa, jonka mukaan maakirjaverosta kolmannes määrättiin kruunulle ja kaksi kolmannesta lahjoituksen haltijalle.

Tämän lahjoitusajan oloista on hyvin vähän tietoja. Cruysin kerrotaan käyttäneen autioitunutta Kotterlahden kylää niittymaana ja hakkauttaneen suurimman osan sen metsistä haloiksi, jotka talonpojat kuljettivat isännälleen Pietariin.

Uusi pääkaupunki oli rakenteilla ja tsaari määräsi, että lahjoitusmaiden haltijoiden oli rakennettava palatsinsa sinne. Tietyvästi ainakin Cruys käytti talonpoikiaan omalla palatsityömaallaan Nevan rannalla.

Cruysin kuoltua Koivisto siirtyi lesken lahjoitusmaaksi. Rouva Cruys puolestaan pyrki ottamaan mahdollisimman suuren hyödyn läänityksestään ja hakkautti 1730-luvulla Koiviston metsistä suuret määrät parrupuiksi, myyden ne lähinnä Hollantiin. Puutavara laivattiin Humaljoelta, ja parhaimmillaan 1736 satamassa kävi 11 ulkomaista alusta lastia ottamassa.

Läänitys Cruysien jälkeen

Cruysien jälkeen läänitykset siirrettiin v. 1741 Rajajoen asetetaalle. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt koivistolaisille parempia aikoja, päinvastoin. Nyt talonpojille alkoi yli kolmekymmentä vuotta kestänyt erittäin raskaaksi koettu päivätyövelvollisuus. Se satoi paljon miehiä ja hevosia ja matkoihin työvuoroa kohti meni kuusi päivää. Koivistolaiset valitivatkin rasituksestaan monta kertaa käräjille.

Cornelius Cruys työskenteli tsaarin alaisuudessa yli 25 vuotta

Rajajoen jälkeen päivätöitä jouduttiin tekemään vuosisadan lopulla Johanneksessa sijaitsevalle Rokkalan lasitehtaalle.

Amiraali Gustav Watrang, Koivisto ja ruotsinkielisten lähtö

Vuonna 1710 Pietari päätti valloittaa Viipurin. Maaliskuussa hän marssitti joukkonsa Koiviston saarten länsipuolitse kohti Viipuria ja toukokuun alussa hän johti laivastonsa Koiviston salmen kautta piiritetyjen avuksi.

Ruotsalainen laivastoeskaaderi saapui amiraali Gustav Watrangin johdolla Viipurinlahdelle pari päivää myöhässä. Pietari oli jo Viipurissa. Watrang sulutti lahden sisääntulon ja siirtyi laivoineen Koivistolle.

Pian hän sai nimismiehen välityksellä yhteyden Viipurin puolustusta johtavaan maaherra Lybeckeriin. Piiritettyjen tarvitsemia elintarvikkeita ei kuitenkaan voitu toimittaa venäläisten suljettua patterein Uraan salmen, eivätkä ruotsalaiset perämiehet tunteneet muita väyliä.

Viipurin antautumisen jälkeen Watrang sai tiedon, että venäläiset luovuttavat sotavankeja. Niinpä yli 1000 upseeria, sotamiestä, naista ja lasta tuotiin Koivistolle, josta Watrang kuljetti nämä kotimaansa mukaan

joko Helsinkiin tai Tukholmaan.

Syyskuun alussa Viipurin ja Käkisalmen antautumisen jälkeen koko Kannas oli venäläisten miehittämä. Amiraali Watrang poistui laivastoineen Koivistolta kuitenkin vasta marraskuun 29. päivänä. Sulo Jukanen kirjassaan ”Honkalaivat ja halkolastit” katsookin, että ”de facto tuo päivämäärä merkitsi ruotsalaisen vallan päättymistä Koivistolla ja venäläisen astumista tilalle”. Alkoi yli kymmenen vuotta kestänyt raskas miehityksen aika, jolloin sotaväki käyttäytyi usein omavaltaisesti ja miehittäjille piti toimittaa muonaa ja heidän hevosilleen heiniä.

Watrangin mukana syksyllä Koiviston ruotsinkieliset asukkaat siirtyivät Ruotsiin turvaan.

Ensimmäiset koivistolaisevakot

Rauhanteon jälkeen 157 Watrangin mukana tullutta koivistolaispakolaista anoi lupaa ottaa haltuunsa Uudenmaan saaristossa olevat autiotilat, koska heidän entiset kotinsa jäivät rajan toiselle puolelle. Hallitsija suostui anomukseen ja lupasi tavalliset vapaavuodet heille ja muillekin, jotka ottavat autiotiloja haltuunsa joko saaristossa tai mantereella. Lisäksi näille käskettiin maksaa Helsingin makasiinista muonitusapua yksi tynnyri viljaa henkeä kohti.

Amiraali Gustav Watrang

Venäläisten hävitysretket Koivistolle

1700-luvun alkuvuosina venäläiset tekivät hävitysretkiä etenkin Kannaksen länsirannan kyliin.

Kahtena vuonna koivistolaisetkin kokivat tuhoa ja hävitystä. Ensimmäinen hyökkäys tapahtui 1704. Historiankirjojen mukaan tämän johdosta seuraavat talvikäräjätkin jäivät pitämättä, koska ”ketään lautamiehistä tai käräjärahaasta ei ollut läsnä, vaan kaikki olivat paenneet venäläisten hyökkäystä”.

Ruotsin laivasto hyökkäsi amiraali Cornelius Anckarstiernen johdolla Koivistolta Kronstadtiin 1705. Ilmeisesti tästä johtuen seuraavana vuonna venäläiset ruisikoivat Koivistoa varsin rankasti. Kevään hävitysretkellä he polttivat muun muassa kirkon ja pappilan. Syksyllä hävitys oli totaalinen. Monet kylät tuhottiin lähes täysin ja suurin osa niiden asukkaista tapettiin tai otettiin vangeiksi.

Tässä vaiheessa Ingertilässä asunut lukkari joutui venäläisten vangiksi ja ilmeisesti osa papistosta pakeni, koska kappalainen Porthanuksen mainitaan hukku- neen pakomatallaan.

Mitä muuta tuolla vuosisadalla?

Venäjään liittämisen jälkeen etenkin talonpoikien asema huononi, koska Venäjän lainsäädäntö ja oikeusjärjestelmä poikkesi melkoisesti Ruotsin vastaavasta. Lisäksi 1700-luvun viimeisinä vuosikymmeninä kruunutilojen haltijoille määrättiin muuttokielto ja tilojen kauppa kiellettiin ja vuonna 1783 käyttöön otettu venäläinen henkiverojärjestelmä nosti verotaakkaa rasittaen etenkin köyhintä väestönsosaa.

Uuden vallan tultua merenkulun ja kaupan yhteydet länteen katkesivat lähes kokonaan. Yhteydet Nevalle ja vanhaan Nevalinnaan olivat aikaisemmin olleet jokapäiväisiä. Nyt Pietarin purjehduksella oli aloitusvaikeuksia, koska sota- ja valloitusajan tapahtumat ja sotaväen omavaltainen käyttäytyminen olivat tuoreessa muistissa. Kasvava kaupunki tarvitsi kuitenkin monia tavaroita. Halkokaupalla koivistolaisten Pietarin purjehdus nyt alkoi, laajentuen ja monipuolistuen vuosisadan loppuun mennessä.

Kaiken kaikkiaan aika merkitsi esi-isillemme ponnistusta, kärsimystä ja vaivaa. Elämä Koivistollakin helpottui vasta, kun ns. Vanha Suomi liitettiin muuhun Suomeen vuonna 1812.

Lähteet:

A. R. Cederberg: Suomen historia vapaudenajalla I
Sulo Jukanen: Honkalaivat ja halkolastit, Koivisto II
Yrjö Kaukiainen: Koiviston merenkulun historia, Koivisto I
Ilkka Linnakko: Riilahden taistelu 1714
Joachim Mickwitz: Itärajan vartijat 1700-luku
Martti Santavuori: Suomen sotahistoria Wikipedia

Valokuvat: Cornelius Cruys: Wikipedia
Gustav Watrang: Taitelija D. K. Erenst- ral, kirjasta Riilahden taistelu 1714

Matot

*Nii kurittomii ko katupojat
om mei matot, nuo kelvottomat!
Joka viikko jouvun höitä piiskaamma
ja oikee ola takkaa hakkaamma.
Joka kerta höist pöly seko sakiaan lentää,
mikä tietyst sit katalast tunkiaa miu nennää
ja yskimääki pannoo miut,
nii et silmist kyneleet senko valluut.
(Itkeehä kyl miul mielei kovast tekiskii,
ko vuosii kulues pehmiämp o tult miustkii,
enkä ise höil nii armotoi ennää ois olleskaa,
mutko vaimo vaatii, et Matot pittää piiskata!
Tuos naapur, hää mattoon vaan kevyest käsissä
vähä puisteloo, sit telineel ne vaa riippumaa levittää.
Siin saavat häne mattoon vaa nököttää yksinnää
ja unohettuun, no, vaik puol päivää!
Mut naapur, hää onkii ruotsikielie
ja miust tuntuu, et höi joukoissaa ollaaki lite tolerantare.
Eikä hänel oo eukkooka, mikä hännee panis vauhtii
ja sanois: Ei yhtää armoo, pölyil anna huutii!
Pois se miust, et mie hänel oisi kateelline!
Jos totta puhutaa,
kyl matot sentää piiskaa
kerra viikos ansaitsee!*

Martti Piela

Vuoden Koivistolainen 2015

Kiiskilän poika lähti juoksuun Koiviston salmen rannalla ja juoksi lopulta nopeammin kuin kukaan muu maailmanennätyksiä myöten. Menestynyt kestävyysurheilija Pentti Karvonen nimettiin Vuoden Koivistolaiseksi 2014 synnyinseutunsa rannoilla viime kesän pitäjäjuhlilla Koivistolla.

On aika valita hänelle seuraaja. Ehdotuksia Vuoden Koivistolaiseksi 2015 otetaan vastaan 30.4.2015 asti. Ehdotuksesta tulee ilmetä ehdokkaan nimi mielellään yhteystietoineen, perustelut kootusti ehdokkaan valinnalle sekä ehdottajan nimi yhteystietoineen. Kirjalliset ehdotukset toimitetaan Koivisto-Seuran sihteerille: Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo tai virpi.huhtanen@kolumbus.fi.

Vuoden Koivistolainen -nimitys myönnetään koivistolaistaiselle henkilölle saavutuksista eri elämänoilla, joita voivat olla esimerkiksi ehdokkaan ammattiala, kulttuuri, taide, tiede, urheilu jne. Johtokunnan valinta Vuoden Koivistolaiseksi 2015 julkistetaan Koivisto-juhlien pääjuhlassa Paraisilla 26.7.2015.

Johtokunta

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Tilausajot ja Ryhmämatkat
18-50 paikkaisilla autoilla

TTMATKAT OY

Tapani Teikari
Pornainen
+358(0)408291824
tapani.teikari@ttmatkat.fi
www.ttmatkat.com

Autokyydillä pitkin poikin Pohjois-Amerikkaa 3/4

Martti Piela muistelee aikaa jolloin hän opiskeli Michiganin yliopistossa USA:ssa syksyllä 1962 ja keväällä 1963.

Martti Piela

Jatkoin Chuckin luota yksin matkaani itään, New Yorkin suuntaan ja kotia kohti! Otin suuren ylimääräisen henkivakuutuksen ja nousin komeaan Greyhound-bussiin. Ensimmäiseksi lähdin katsomaan Grand Canyonin suurenmoisia näkymiä. Kanjoni on noin 446 km pitkä ja 1.5 km - 29 km leveä. Sen värien kirjo ja loistokkuus häikäisevät katsojan. Mahtava 2 330 km pitkä Colorado-joki on uurtanut tiensä Kalliovuoriin tuhansien vuosien aikana. Ylhäältä näköalapaikalta katsottuna 1800 metriä alempana virtaava joki näyttää vain kapealta hopeanauhalla. Ensimmäinen eurooppalainen ”löysi” v. 1540, mutta jo tuhansia vuosia ennen sitä olivat alueella asuneet lukuisat eri intiaaniheimot. Sanotaan, että kaikki on Amerikassa suurta, mutta suurinta kaikista siellä on Grand Canyon!

Näköalapaikalla joukko intiaaneja tanssi värikkäissä asuissa turisteille haluten tietysti näytelmän seuraajilta palkkioksi muutamman dollarin ringin keskellä olleeseen koriin. Minua suretti katsella heidän alennustilaansa, keski-ikä ohittaneita lihavia miehiä - kaukana niistä sutjakkaista notkeista nuorista sotureista, joita amerikkalaisissa Villin Län-

inkkarifilmeissä olin monesti Porvoon kolmesta elokuvateattereista pienimmässä, Bio Rexissä, elokuvissa ihailnut.

Matka jatkui Grand kanjonilta edelleen Greyhoundilla Las Vegasiin, Nevadaan. Enpä juurikaan tuohon rahapeliin luvattuun paratiisiin ehtinyt tarkemmin tutustua. Yli 6 km pitkällä, sähkövaloissa kylpevällä Las Vegas Strip -kadunpätkällä oli vieressä toinen toistaan suurempia voittoja lupaavia peliluolia. Minulle ”Yksikätisten” vähäisen

Burton Street, New Orleans

Grand Canyon

Kapakan ovimikko heitti kadulla kulkijan sisään juottolan ovesta, eikä päin vastoin, niin kuin koto-Suomessa.

matkakassani röyhkeä ryöstely oli sen suuruinen pettymys, etten ole koskaan myöhemmin missään tarttunut ”Yksikätiseen”!

Karistin Nevadan hiekat jalkojen alta jatkaen matkaa Houstoniin Texasissa ja New Orleans’iin Louisianassa. Enpä arvannut tuolloin Houstonissa, että tuskin puoltakaan vuotta myöhemmin kaupungissa tapahtuisi presidentin murha, joka vielä puoli vuosisataa jälkeenpäinkin askarruttaisi ihmisten mieliä kysymyksiin ”Who done it?”.

Kämpäkaverini East Quadin miesten Dormitory’ssa (asuntolassa) oli Dick Daugherty (hänen kasteessa saama nimensä oli Richard). Hän aloitti History Majorina mutta ryhtyi myöhemmin opiskelemaan taideaineita.

Asuntolan huoneessamme tuntui talvella öisin varsin viileältä, sillä ikkunassa oli yksinkertainen lasi ja puitteet olivat messinkiä, ja ulkona oli sentään muutama aste pakkasta ja pihalla lunta. Dick oli monesti laskeskellut, että JFK olisi

seuraava presidentti, joka surmattaisiin kesken toimikautensa. (Itse ei Dick kerran Suomessa käydessään muistanut koskaan puhuneensa mitään tuollaista.)

New Orleans’in ilmapiiri oli espanjalais-ranskalainen, joka syystäkin hurmasi minut oitis. Ranskalaiset perustivat Mississippinjoen alajuoksulla sijaitsevan kaupungin (Nouvelle-Orléans) v. 1718. Yli 30 vuotta aiemmin ranskalaiset olivat omineet itsellensä koko valtians joen jokilaakson ja nimenneet alueen Aurinkokuningaansa mukaan Louisianaksi. Välillä espanjalaisten kanssa alueesta kiisteltiin Ranska myi sen Yhdysvalloille 1803.

Alueen ilmasto on kuumaa ja kosteaa. Puolen tunnin kävely kadulla, ja paitasi on likomärkä, mikä onkin ymmärrettävää, onhan kaupunki kartalla suunnitteen Kairon korkeudella. Aluetta ovat hurrikaanit toistuvasti vavanneet. Useimmat muistanevat Katriina hurrikaanin vuonna 2005. Ennen Katriinaa New Or-

leansin väkiluku oli n. 480 000 (metropolialueella jopa 1.3 miljoonaa), mutta hirmumyrskyn jälkeen enää 150 000.

60-luvulla kaupunki oli vielä jazzin keskus, missä dixiland-musiikki soi kaikkialla kaduilla ja klubeissa. Bourbon Streetillä kaupungin ranskalaiskaupunginosassa näin ensi kerran eläissani, kuinka kapakan ovimikko heitti kadulla kulkijan sisään juottolan ovesta, eikä päin vastoin, niin kuin koto-Suomessa.

New Orleans on niin kutsuttua ”syvää etelää”. Mustan väestön osuus asukkaista siellä lienee 60-luvun alussa tosin ollut vain n. 30 %, mutta osavaltioissa sieltä itään päin alkoivat mustan väestön osuudet kasvaa, ja samalla myös rotueroteluun pohjautuva yhteiskunnallinen levottomuus, mistä minäkin sain nähdä esimerkin Georgian pääkaupunkiin Atlantaan saavuttuani, josta kerroin juttuni yhteydessä Martin Luther King jr:sta.

(Jatkuu)

Mie tiijjän

Viime kerralha mie kysyin Viesti lukijoilt, et kui monnee suuntaa suunnillee tääl tynkä-Suomes koivistolaiset sotti jälkee viskottii niiko akanat tuulee.

Mauno Koivuneva mukkaa koivistolaisii muutto- ja siirtokirjoi jouvuttii lähettämää yli 300 eri surakuntaa (Hoppu ja Kansanaho, KOIVISTO, s. 330). Kirkkoherra toteaa, et käytännöllisest katsoe kaikkial Suomes tapajaa koivisto-

laisii. Miehä voisi tähä viel lisätä, et miust tuntuu (ko tarkastelloo meikiä sukukisrjaa), et aika moni tuntuu oleva viel jottai sukkuu miul ja muil meilaisil!)

Leena Rossi mukkaa (Koivistolaiset evakos, s. 237) kevväl

1946 kaikest siirtoväest (siis myöskii Petsamost, Sallast ja Porkkalast 18.000:st kottiin jättämää joutuneist) yhteensä 427.000:st ihmiseest yli 17 % oli asettunt Turu- ja Pori ja Vaasa lääneihi, melkee 17 % Hämmee lääni alueel; Kuopio läänis asu tuoho aikaa n. 12 % siirtosuomalai, Kyme ja Mikkeli läänii osuus ol n. 7 % kummasakkii, Oulu ja Lapi lääneis rosen-

tit olliit pienempi. Vaa Ahvenanmaal ol tuolloi asettunt alle rosentiverra koin jättäneist. 73.5 % siirtoväest ol asettunt maalaiskuntii, 26.5 % kauppaloihi ja kaupunkihi. Neljä vuotta myöhemmi jälkimmäisii osuus ol kasvant yli kymmänä rosenttiyksikköo suu-remmaks.

Viime kerral mie sanoin aikatuhmast, ko kirjotin, et ”eihä sil

oo mittää vällii, et mist itse kuki jonkii tiijjon kaivaa essii”. Tietysth sil o vällii, kovast onkii. Ko pittääh meil kaikil olla mahollista tarkistaa, et pittääks se, mitä joku väittää, tosjaa paikkaan. Muuteha myö jouvuttais samallaisee tiijjokkoo, ko mitä Vennäi maal näyttää usjast oleva asja laita.

Martti Piela

Vuoden liikunnanopettaja

Olen Hannele Kurki, lähtöisin pienestä Etelä-Suomen kunnasta Askolasta, jossa kävin koulutaipaleeni aina ylioppilaaksi tuloon asti.

Olen syntynyt Porvoossa ja elänyt lapsuuteni ja nuoruuteni Askolassa. Isäni Paul Kurki (1906-1985) ja äitini Selma Kurki (1908-1982) olivat siis tulleet Koivistolta Kurkelan kylästä. Minulla oli 4 sisarusta. Pentti ja Kyllikki, jotka ovat jo kuolleet ja Anneli ja Pirkko.

Maalaistalon tyttärenä tuli peruskunto hankittua erilaisissa kotitilan töissä. Hyötyliikuntaa tuli myös reippaasti 5 km:n koulumatkalla, joka kuljettiin pyörällä tai talvella suksilla. Pienestä pitäen tuli liikuttua muutenkin: hiihtoa lähimetsissä ja -pelloilla, uintia Porvoonjoessa, yleisurheilua ja pesäpalloa kylän kentällä. Mäkihyppy poikien kanssa omatekoisista hyppyreistä oli ainakin isän mielestä huonoin lajivalinta, sillä yhtenä vuonna taisin katkaista sukset ainakin kolme kertaa.

Karjalaisuus ja koivistolaisuus tuli kotona tutuksi isän ja äidin puhuman murteen kautta, mutta itse puhun jotakin itäsuomalaisista ja keskisuomalaisista "kirjakieltä". Kun meillä kotona kävi karjalaisia tuttuja kylässä, niin silloin tietenkin kuulin, millaista se elämä siellä Karjalassa oli ollut.

Puheista kävi silloin ilmi, että kaikki karjalaiset ikävöivät menetettyä kotiseutuaan ja pitivät sitä Karjalan kotiseutua parempana kuin tätä nykyistä. Tämä tuli esiin näissä karjalaisten keskeisissä muisteluissa, ei niinkään arkipäivän elämässä - silloin oltiin tyytyväisiä siihen, mitä oli.

Isä ja äiti olivat sosiaa-

lisiä ja sopeutuvaisia tähän uuteen kotipaikkaansa Askolan Onkimaalla, sillä meillä oli paljon hyviä perhetuttuja. Täytyy näinä suhteellisen helpoina elämänaikoina ihmetellä, miten ahkeria ja jaksavaisia vanhempani olivat. Töitä saivat tehdä paljon pienellä 5 peltotehtaarin tilalla. Minulta myös vaadittiin osallistumista maatilan töihin (heinätyöt, viljanpuinti, perunan istutus ja nosto, kasvihoito, ym.), mutta ihan sen mukaan, mitä koulutöiltä ehdin - kesällä tietysti enemmän loman aikana.

Olen muutaman kerran lapsena ollut mukana koivistolaisten juhlassa. Niistä jäi mieleen kova puheen sorina karjalan murteella, tutujen halaukset, nauru ja huumori.

19-vuotiaana pääsin Jyväskylään opiskelemaan liikuntatieteitä ja sille tielle jäin. Sukulaisia olen aikuisena tapailut tosi vähän, lukuunottamatta siskojeni ja isän veljeä Voitto Kurkea, joka vielä asuu Hyvinkäällä.

Karjalaisii erätarinoi keruu

– eräperinteen muistitiedon keruu 1.4.2015–31.3.2016

Oot sie nähn't sussii!

Suomen Metsästysmuseum ja Karjalan Liitto toteuttavat yhdessä luovutetun Karjalan eräperinteen keruun. Keruussa pyritään kokoamaan talteen vielä tavoitettavissa oleva tieto luovutetun Karjalan metsästäjistä ja kalastajista, metsästysoloista sekä metsästys- ja kalastustavoista. Metsästysmuseumilla on merkittävä rooli suomalaisen eräperinteen tallentajana ja Karjalan Liitolla tärkeä tehtävä karjalaisen kulttuurin säilyttäjänä sekä esillä pitäjänä. Ajatus keruusta keksittiin luovutetun Karjalan evakoiden jälkeläisten, lähinnä antrealaisten perustamassa Kuparsaaren metsästysseurassa. Seura pyrki ylläpitämään vanhoja karjalaisia eräperinteitä. Keruun suojelijana toimii Karjalan Liiton puheenjohtaja Marjo Matikainen-Kallström.

Karjalalla on vankka asema suomalaisessa eräperinteessä ja eränkävynnin historiassa. Luovutettu Karjala oli riistamaantieteellisesti mielenkiintoinen ja monimuotoinen alue. Karjalaiset muistetaan

maankuuluina eränkävijöinä, kuten Vornasen veljekset ja Shemeikat. Vanhat eräperinteet elivät vielä talvisodan aattona vahvoina. Laaja Laatokka, itäinen Suomenlahti ja Vuoksen vesistö antoivat karjalaisille hyvät kalastusmahdollisuudet ja johtivat kehittyneen ja monipuolisen kalastuskulttuurin syntyyn. Sekä Laatokasta että Suomenlahdelta voitiin lisäksi pyytää hylkeitä.

Muistitietoa voi lähettää kaikista karjalaiseen metsästyksen ja kalastukseen liittyvästä. Tietoa haetaan yhtä lailla vaikkapa kalastusveneiden teosta, riista- ja kalaruokien valmistuksesta, metsästys- ja kalastustavoista tai tunnetuista kala- ja metsämiehistä. Keruuvetoomus osoitetaan myös evakoiden jälkipolville – ovathan karjalaiset eränkävijät jo hyvin iäkkäitä. Vastaa voi haastatella esim. vanhempiaan, isovanhempia tai sukulaisia ja tehdä haastattelujen pohjalta kirjallisen vastauksen kertojien nimet toki mainiten tai luovuttaa tekemänsä haastattelut Metsästysmuseumon arkistoon.

Lyhytkin muistelmä on arvo-

kas. Esimerkkinä tästä on entisen kivennapalaisen miehen tapa tervehtiä työpaikallaan 1970-luvulla Helsingissä aamuisin työtovereitaan kysymällä: "Oot sie nähn't sussii?" Tervehdys oli tuossa ympäristössä huumoria, mutta alkuaan Kivannavalla naapurille esitetty kysymys susihavainnoista oli varmasti täyttätö. Muistot kadonneen kotiseudun oloista ja perinteistä elivät Kivannavan miehen mielessä uusilla ja erilaisilla asuinsijoilla!

Keruu on kaikille avoin. Tueksi on perustettu myös facebook-ryhmä Karjalaisii erätarinoi keruu. Metsästysmuseumo on myös läsnä Karjalaisilla kesäjuhilla Hyvinkäällä 13.-14.6. ja on siellä valmistautunut haastattelemaan halukkaita paikan päällä.

Keruuessitteestä, joka on tulostettavissa Karjalan Liiton ja Suomen Metsästysmuseumon kotisivuilta, selviävät tarkemmat vastausohjeet. Keruuta koskeviin kysymyksiin vastaa amanuenssi Pekka Allonen 019-723 751 tai 045 170 1585, pekka.allonen@metsastysmuseumo.fi.

Koivisto-aiheinen tietopankki kerätty

Koivisto-säätiön hallintoneuvoston kokouksessa 2014 esitettiin toivomus, että säätiö keräisi Koivisto-aiheisen tietopankin.

Erityisesti kaivattiin tietoa siitä, missä arkistoissa on tietoja Koivistosta, ja mitä niistä voisi löytää. Tällainen tietopankki on nyt koottu, ja se löytyy Koivisto-säätiön kotisivuilta:

**www.karjalanliitto.fi/
koivistosaatio**

kohdasta **Tietoa Koivistosta**. Sitä täydennetään mielellään, jos muita lähteitä löytyy. Kokoamisen suoritti historian tutkija Jyri Taskinen.

Tiedostosta selviää esimerkiksi missä on vanhoja Koiviston karttoja; sukututkijoiden tietolähteet kuvataan niin ikään. Mikkelin maakunta-arkistossa on kattavasti tietoa Koiviston kunnan ja kauppalan viranomaisten toiminnasta. Sieltä löytyvät niin hevosottolautakun-

nan, kansakoulujen, lastenvalvojan, satamalautakunnan kuin kaikkien muidenkin kunnan elinten arkistot. Myös seurakunnan ja nimismiespiirien paperit ovat Mikkelissä.

Koivisto-säätiön ja Suomen Koivisto-seura ry:n arkistot ovat Porvoossa, ja ne sisältävät mm. kokouspöytäkirjoja ja kirjeenvaihtoa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran SKS arkistoon on kerätty ainakin murretietoutta, paikannimistöä ja jonkin verran valokuvia. Valokuvia löytyy myös sekä Museovirastosta että Puolustusvoimien kuvakeskuksesta. Tiedostoon on lisäksi koottu lista Koivisto-aiheisesta kirjallisuudesta, jota on todella runsaasti. Vahinko vain, ettei kaikista kirjoista ole tietoa, mistä niitä voisi hankkia omaksi: toki kirjastoista löytyy niistä useimpia.

Koivisto-säätiöllä on myynnissä 15 eri kirjaa (luettelo löytyy kotisivuilta). Olisi hyvä, jos ainakin kyläkirjoista toimitettaisiin kappale Karjalatalon kirjastoon.

Viimeksi – mutta ei vähäisimpänä – on mainittava Koiviston Viesti, jonka numerot vuodesta 1948 alkaen tarjoavat monipuolisen kuvan elämästä Koivistolla usein asianosaisten itsensä kertomana. Kansalliskirjastossa vanhempiin lehtiin voi tutustua mikrofilmiltä, uudemmat ovat paperisia. Myös Koivisto-säätiöllä on arkistossaan lähes täydellinen kokoelma Viestien numeroita. Niihin tutustumisesta on sovittava säätiön asiamiehen kanssa (Pertti Hoikkala, p. 040-5835397).

Sirpa Taskinen, Koivisto-säätiö

Uusia Koivisto-tuotteita kevään ylioppilaalle ja merkkipäivälahjaksi

Piirakkalapio Koiviston logokaiverruksella 45 €

"Ko tarjotinta katseloo, on ko jois kohvii Koivistol!"

Koiviston karttatarjotin 26 €

30 x 38 cm,
konepesunkestävä

Virpi Huhtanen

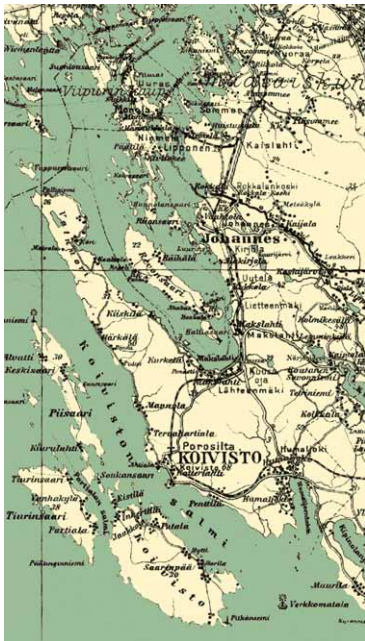
Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo p. 0440 501 806, virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Onnitteluit` ja muistamissii`

Turun yliopiston molekulaarisen biotekniikan professori JOHANNA IVASKA on nimitetty Suomen Akatemian akatemiaprofessoriksi 1.1.2015 - 31.12.2019 väliseksi ajaksi.

Johannan Ukki, Usko Ivaska oli kotoisin Koiviston kirkonkylästä ja Mami, isänäiti, Taimi os. Rastas Johanneksen Kaijalan kylästä.

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Karjalaiset kesäjuhlat Hyvinkäällä 13.-14.6.2015

Koivisto-Seura mukana karjalaisella torilla

Koivisto-Seuralla on oma myyntipöytä Karjalaisten kesäjuhlien karjalaisella torilla. Myös koivistolaiset kylä-, suku- ja paikallisyhdistykset voivat tulla myymään yhdistyksensä tuotteita sikäli kuin tilaa riittää. Koivisto-Seura maksaa pöytävuokran. Varhainen varaus varmistaa paikan.

Karjalainen tori sijaitsee Villatehtaan Wanhassa Areenassa, Kanurinkatu 4-6, Hyvinkää. Tori on avoinna la 13.6. klo 9-18 ja su 14.6. klo 9-14.30. Pystytyksestä sovitaan erikseen koivistolaisten yhdistysten kesken.

Johtokunta

Tääl` tapahtuu

Turun ja ympäristön koivistolaiset

Vapun vastaanottajaiset torstaina 30.4 klo 17
Kajuutassa Itäpellontie 2.
Iloista yhdessäoloa, lauletaa ja haastellaa.
Simaa, kiusaus ja salaatti omakustannushintaan.
Ilmoittautuminen 24.4 mennessä Hannu Seppinen 040-7031244

Kesän Koivistojuhlien toimikunnat ja talkoolaiset, kokoonnumme Kajuutassa tiistaina 28.4 klo 17

Kevään viimeinen Kajuutailta 19.5 klo 17
perinteisesti äitienpäivä-räppiäisten merkeissä

Teatteriesitys Kylpylä Happy end
Sipilänmäen kesäteatterissa Piikkiössä keskiviikkona 17.6.

Tiedustelut Hannu Seppinen

Kutsu taidenäyttelyyn!

Kaikki koivistolaiset taiteilijat ja taiteenharrastajat ovat tervetulleita asettamaan töitään näytteille Koivisto-juhille Paraisille 25. - 26.7. 2015

Jokainen näytteilleasettaja voi tuoda näyttelyyn 3 - 4 työtään.
Töiden tulee olla Paraisilla perjantaina 24.7. klo 16.

Näyttelyyn osallistumisen voi ilmoittaa Leena Airaksiselle p. 050-548 1601 kesäkuun loppuun mennessä.

Lähetettävät työt postitetaan osoitteeseen:
Hanna Silfver
Kalastajantie 7
20760 Piispanristi

Taidetoimikunta

Härkäläisten matkassa Koivistolle – Kronstadiin – Terijoelle 3.-5.7.2015

Lähde kanssamme kivalle kesämatkalle
PeHelsinki – Viipuri – Kronstadt – Terijoki
Kronstadtissa tutustuminen mahtipontiseen Pyhän Nikolauksen merimieskirkkoon, joka avattiin kunnostettuna v. 2013.
Terijoelle majoittuminen Repinskaja-hotelliin
LaTerijoelta rantatietä Koivistolle.
Kauppalassa kirkko, hautausmaa, tori.
Härkälässä rantaelämää. Illaksi paluu Terijoelle.
SuViipuriin ostoksille. Illaksi Helsinkiin.

Toiveita matkaohjelmaksi, matkaohjelmaksi otetaan vastaan!
Hinta 350,- sis. matkat, viisumin ja puolihoidon sekä Krondstadin kierroksen.
Ilmoittautumiset 20.5. mennessä:
aaltonenkata@outlook.com / 050-4393791 tai
jaana.putus@pp.inet.fi / puh. Risto Putus 040-5088167

Härkälän kylätoimikunta

Koiviston Heinot ry

Sääntömääräinen vuosikokous la 25.4.2015 klo 13.00 Turussa, laivaravintola Svarte Rudolfissa, Itäinen Rantakatu, Auran sillan lähellä.

Kaikki sukuseuran jäsenet ovat tervetulleita.

Tervetuloa
Hallitus

--- Koivisto-juhlat Paraisilla 25.-26.7.2015 ---

Perinnekilpailun aiheena on

Kantoväline

Kannettavaahan meillä riittää koivuhaloista kolikoihin. Valitse itse, teetkö kassin, pussin, kopan, kontin, kukkaron vai jotain ihan muuta. Materiaali ja tekotapa on vapaa. Kilpailussa jaetaan kolme rahapalkintoa.

Kilpailuun tarkoitetut työt varustetaan merkinnällä "kilpailu", sekä tekijän yhteystiedoilla ja toimitetaan juhlien perinnenäyttelytilaan perjantaina 24.7. klo 18 mennessä, tai hyvissä ajoin osoitteeseen

Jorma Simola
Proomukatu 6 A 14
15140 Lahti.

Perinnenäyttelyyn

toivomme kaikenlaisia niin vanhoja kuin uusiakin käten töitä sekä tavaroita ja muita muistoja Koivistolta juhlien perinnenäyttelytilaan perjantaina 24.7. klo 18 mennessä.

*Tervetuloa rohkeasti osallistumaan
Kilpailuun ja näyttelyyn!*

Perinnetoimikunta

Humaljoen kylätoimikunnan matka Humaljoelle ja Koivistolle 3. - 5.7.2015

Pe 3.7.

Reitti: Turku – Paimio – Salo - Helsinki –Vaalimaa – Viipuri.
Tarpeen mukaan otetaan matkalaisia kyytiin matkan varrelta. Aamiainen Suomen puolella.
Majoittuminen Viipurissa hotelli Druzhbassa. Iltapäivällä halukkaat voivat esim. tutustua Aalto-kirjastoon ja historiallisiin nähtävyyksiin kävellen. Illallinen hotellilla.

La 4.7.

Aamiainen hotellilla. Lähtö Humaljoelle, ajetaan mennessä Makslahdelta uutta tietä suoraan Humaljoelle (ei kauppalan kautta). Ajetaan Mutamaan kautta Humaljoelle, Mutamaalla pysähdyksiä tarpeen mukaan. Kylällä kukin käy haluamallaan paikoilla, bussi ajaa pääsääntöisesti päätiellä. Iltapäivällä bussi hakee Mutamaalle jääneet ja muualla kylällä olevat. Bussi ajaa Maitoniemelle, missä pidetään kahvitaukio.
Ajo kauppalaan, pysähdys kirkolla. Kukien lasku sankarivainajille, voi tutustua esim. kirkkopuistoon, kirkossa olevaan museoon, uuteen ortodoksikirkkoon tai käydä kylällä. Matka jatkuu Makslahdelle päin, pysähdys hautuumaalla. Paluumatka Viipuriin, illallinen hotellilla.

Su 5.7.

Aamiainen hotellilla, halukkaat voivat esim. tutustua Viipurin taidemuseoon tai käydä kauppahallilla. Hotellihuoneitten tyhjennys, lähtö Viipurista. Rajalla TaxFree-ostokset, tullimuodollisuudet. Ruokailu Suomen puolella, n. klo 20:30 Turussa
Matkan hinta 350 eur/hlö 2hh, sisältää kuljetukset, ryhmäviisumin, 3 x aamiaisen, 3 x ruokailun, retkikahvit, majoituksen. Viisumihakemukset on toimitettava 27.5. mennessä. Huom! mustavalkoinen passikuva ja mustavalkoinen passin kuvasivun kopio.

Ilmoittautumiset ja viisumihakemukset:

Maija Seppälä 02 735 1410, 050 590 9510.

Lisätietoja matkasta ja ohjeet viisumihakemuksen täyttämiseksi:
Tiina Torkkeli-Pitkäranta 045 1266 286,
tiina.torkkeli-pitkaranta@kitnet.fi